

Szülőfalum, Kemence egykor népes és virágzó település a palócföld csücskén, amit 14 éves koromig legfeljebb 1-2 hétre hagytam el. Kemencére is hagyományosan jellemző volt a népies vallásosság: a plébánost nagy tisztelet övezte, de a plébánia falain belülre csak néhány bennfentes kerülhetett. Ez a fajta távolságtartás mindkét fél részéről egészen 1972-ig megfigyelhető volt, amikor a településre új plébánost – Bednárík Dénes atyát – helyeztek. Ő kitarta a plébánia kapuit, rengeteg vonzó programot szervezett, több mint 200 hittanosa volt, köztük én is. A gyerekeken keresztül a szülőket is megismerte és fölvetett a kérdést, hogy van-e kedvünk egyházi gimnáziumba menni. Családom lelkesen támogatta az ötletet. Amikor szüleimmel a felvételi napján, a régi tablókön az átható, szigorú tekintetű tonzúrás kortalan szerzeteseket nézegettük, valami hasonló, kimért fogadtatásra számítottunk. Ám, az igazgatói szobából egy galambósz, aranyos keretű szemüveget viselő, gömbölyded „mosolyalbum”, Jeromos atya köszöntött minket. Szüleimet elbűvölte. Míg a felvételit írtam, ők tájékoztatást kaptak az iskoláról és a döntés már meg is született: ha felvesznek, itt fogok tanulni. Így is lett, rövid idő múlva értesítettek: ferences diák leszek. Az első tanév megkezdése előtt, Nagyboldogasszony ünnepén két általános iskolai diáktársammal együtt Esztergomba bicikliztünk. A gimnázium udvarán összefutottunk Pál atyával, aki rövid beszélgetést követően meghívott ebédre bennünket, ismeretleneket. Ezek az első benyomások nagy hatással voltak rám.

Úgy gondolom, minden volt és jelenlegi frankás hajnalig tudná mesélni történeteit. Engedje meg a kedves olvasó, hogy én is felidézzek néhányat ezek közül.

A tornateremben akkor is tilos volt focizni. Két héttel az elsős iskolakezdést követően a mi osztályunk kicsit hosszabb kimenőt kapott. Mivel esős idő volt, kipróbáltuk a tornatermi focit. A véletlenül arra járó Kékesi tanár úr – aki a focit különben sem kedvelte – meghallotta, mit művelünk és mindannyiunkat az igazgatóiba rendelt. Rettenetesen megijedtünk. Előtem lepergett addigi életem: hogy milyen büszkén jöttem el, és ha hazaküldenek, mit fogok mondani. A folyosóra a várakozás közben negyedikesek érkeztek, köztük egy szomszéd falubeli, Ligeti Feri. Megkérdezte, miért lógatom az orrom és hallva bánatom okát fölnevetett: „Én már ötödször vagyok emiatt itt!” – szólt a vigasztalás. Előbb az elsős rendbontókat kérte Jeromos atya. „Drága gyermekeim!” – kezdte. „Kérlek, ne tegyétek tönkre a tornatermet! Most pedig menjetek! A nagyokkal sokkal szigorúbb leszek!” – mondta, de talán még egy „irgum-burgum” is elhangzott.

Abban az időben a prefektusok között és a tanári karban egyaránt voltak idősebb (például P. Antal, P. Jeromos, P. Géza, P. Oszkár, P. Aurél, P. Márton, P. Lukács István, P. Teofil, P. István és P. Teodóz) szerzetesek és a már a szocialista rendszerben a rend iránt elkötelezett fiatal atyák (például P. Pál, P. Tamás, P. Balázs, P. Vilmos, P. Ernő, később P. Tihamér, P. Péter és P. Ágoston). Az ének-zenén és testnevelésen kívül mindegyik tantárgyat szerzetes tanár oktatott. Rendkívül érdekes volt az idősek hűsége és kitartása, valamint a fiatalok kissé szabadabb nevelési stílusa, ami a szigorot sokszor ugyanúgy nem nélkülözte. Jó példa erre, hogy 1974 őszén az LGT adott koncertet az esztergomi ún. „Tökházban”. Fölbolydult a diákság. Sokan szerettek volna kimenni a koncertre az osztályunkból is. Végül prefektusunk, Vilmos atya 10 gyereket engedett el, ha szerzünk egy kísérő tanárt magunknak – mert ő az ilyen zajokat nem szerette. A Frankából csak mi mehettünk el a koncertre a nagyobbak fűjölása közben Bárdos Anna énektanárnő kíséretében. Szinte észrevétlenül suhant el az első év. Emlékszem, év végén sokan fogadkoztak, hogy nem jönnek ősszel vissza. Szeptembert aztán saját bevallásunk szerint is alig vártuk.

A frankás évek során szegény prefektusainknak sokszor meggyűlt a baja az évfolyammal, de fáradhatatlan ferences lelkesedéssel küzdöttek velünk, értünk. Nem véletlenül hallottuk

számtalanszor Vilmos atyánktól, hogy „*nem vagyok, kérem állatidomár*”, ami jól jellemzi ezt az időszakot. Egy alkalommal bokáig ért a szennyvíz a mosdóban. A diák leleményes: a WC ajtókat leakasztva, lefektetve, velencei mintára oldottuk meg a helyzetet. Aznap este valami szuper érkészítő film volt a tévében. Az osztály – hogy a tévzés feltételeit teljesítse - nyolc órakor pizsamában volt. Ekkor megjelent az A osztály (1978/A) prefektusa Pál atya, és miután egyenként beküldött minket a mosdába, megkérdezte tőlünk, hogy mit láttunk odabent. Mi rendre visszajöttünk és minden ott fellelhetőt és fel nem lelhetőt felsoroltunk válaszként. „Még nem vettetek észre mindent” – erősködött ő. Ez a procedúra addig ismétlődött, míg véget ért a film. Aludni tértünk. Reggel patyolattiszta mosdó várt minket - Pál atya az éjszaka rendbe tett mindent és egy szót sem szólt többet erről. A vizesblokk év végéig aztán ugyanolyan tiszta maradt.

Felejthetetlen emlékként él bennem Balázs atya vezette gimnáziumi gregorián kórus, amelynek próbáiról sosem hiányoztam, a napi focimeccsek – különösen az utolsó válogatott csapat, amely tanárainkkal mérkőzött meg a hajdani MIM Vasas pályáján –, valamint P. Vilmos páratlan pedagógiai érzéke, amit négy éven keresztül naponta megtapasztalhattunk.

1978-ban az érettségit követően felvételiztem a SOTE Ált. Orvosi Karára. Az édesanyámat munkahelyén a párttitkár azzal piszkálta, hogy úgysem vesznek fel sehova, hiszen egyházi gimnáziumban érettségiztem. Anyám röviden erre csak annyit válaszolt: „Már felvették.” A sikeres felvételem nagy elégtétel volt számára.

Az egyetemi csoportban néhányan úgy néztek rám, mint egy régészeti leletre. A hallgatók többségének fogalma sem volt az egyházi iskolákról, az egyházzól. Illetve, amit tudtak abban nem volt köszönet. Én lettem a „fekete reakciós”. Ennek ellenére az év végi közösségi tevékenység értékelésekor kiderült, hogy a legtöbb ún. KISZ-munkát én végeztem, pedig nem voltam KISZ-tag. A közösségért tett erőfeszítések a Frankában természetesek voltak. Egy alkalommal az egyik csoporttársam nevetve közölte, hogy miután otthon elmesélte milyen vallást és a II. világháború utáni időszakot érintő témákról beszélgettünk, anyja arra kérte, hogy soha többet ne álljon szóba velem. (Ő ezt a kérést nem teljesítette, azóta is baráti kapcsolatot ápolunk.) Szülei párttitkárok, édesapja orvos volt, aki annyit azért hozzáfűzött, hogy a fiúnak (nekem) igaza van, csak ezek nem publikus dolgok.

1984-ben végeztem az orvosi egyetemen, és Esztergomban kaptam állást a sebészetben. Sebészetből majd érsebészetből szereztem szakvizsgát. Az utóbbi miatt két évig dolgoztam a Városmajori Klinikán, nagyszerű sebésztanároktól tanulhattam még Ajkán és Miskolcon is, ugyanis ezeken a vidéki sebészeti osztályokon végeztek még olyan műtéteket, amelyeket azelőtt nem láttam. Ekkor nyílt lehetőség a volt ferences diákok számára, hogy posztgraduális képzésen Belgiumban, a Leuven-i Katolikus Egyetemen ösztöndíjként tanulhassanak. Az ösztöndíjak megszerzésében az érdem P. Muzslai István bajóti származású jezsuita közgazdászprofesszoré volt, aki felajánlotta a végzett frankásoknak a segítségét az ösztöndíj pályázatok során. Felejthetetlen három hónapot töltöttem el a leuven-i kórház érsebészeti osztályán.

Közel 30 évig dolgoztam az esztergomi Vaszary Kolos Kórházban sebészként és érsebészként. Már munkám kezdetén fölvettem a kapcsolatot a rendházzal, így sok szerzetest és frankás diákot, illetve hozzátartozóikat volt alkalmam kezelni, hogy visszaadhassak valamit az iskolának, ami olyan sok mindent adott nekem. A munkás hétköznapi, sok ezer műtét, szakmai elismerések után váratlan betegségem visszatért a földre, a nekem szánt osztályvezetés, az újabb kihívásokat jelentő műtétek már másra vártak. Adminisztratív munkakörben a különböző egészségkárosodások elbírálása lett az új feladatomban.

Egyetemi éveim alatt ismertem meg feleségemet, aki főállásban gyógyszerész, szabad idejében pedig kántorként is megállja a helyét – szükség esetén az esztergomi ferences templomban is. Az érettségi találkozókat ő is nagy örömmel várja, sőt arra is volt példa, hogy hamarabb ért oda, mint én magam. Három gyermekünk kiskorúktól kezdve találkozhattak a ferences lelkülettel, hiszen egykori szerzetes tanáraimmal és a jelenlegi szerzetesekkel is rendszeresen tartottuk és tartjuk a kapcsolatot. Évente legalább egy alkalommal, barátainkkal együtt részt veszünk Balázs atya nagybőjti lelkigyakorlatainak egyikén. A gimnáziumi évek élményei, és saját példám nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy családom több tagja – unokaöcsém és fiaim – a Frankában érettségizett. Kristóf fiam kommunikáció és angol szakon tanult, jelenleg egy kommunikációs ügynökségnél dolgozik, Bálint pedig a gyógyszerész karon végzett és az Egis gyógyszercégnél talált munkát. Lányom, Eszter óvodapedagógus, és tavaly ajándékozott meg minket első unokánkkal.

Mindig jó szívvel gondolok a Frankára, hiszen életem egyik legszebb és leggondtalanabb időszakát töltöttem a gimnáziumban. Hálával tartozom ezért egykori prefektusomnak, Vilmos atyának, szerzetes- és világi tanáraimnak, valamint az iskola dolgozóinak! Isten áldja meg őket!

Dr. Ungár Dénes